

Abyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirtaksstjóri: Krtisan Dahl
Ljósmyndari: Kaimar Lindenskov

Blaflokk: Randi Jacobsen - Dagny
Joensen - Tórfinn Smith -
Hilmar Jan Hansen -
Justinus Eldesgaard

Útgevandi: P/T Sosialurin
Uppseting: P/T Sosialurin
Prent: P/T Pressan 1991

Bustaður: Argjavegi 26
Argjum
Telefon: 11820

Postadr.: Postsmoga 76
110 Tórshavn
Telefax: 14720

Fólkaflaksmenn og monopol

EIN part av vikuskiftinum hava fœroyingar kring landið alt havt høvi til at hoyra okkara politikarar. Tað var umrøðan av avtaluni millum landsstýrið og donsku stjórnina. Løgmaður legði fyrri við at vísa á, at høvdu vit ikki fingið hesa avtalu í land, so høvdu Føroyar farið á húsagang. Hon heitti á eitt samt ting um at góðkenna avtaluna, tí vit høvdu ikki annað val. Og hartil helt lögmaður, at valið varð heldur ikki so galið.

HØVUÐSSPURNINGARNIR í hesum orðaskifti vóru peningainnsprægingin í bankarar og so saneringsetlanin hjá Richard Mikkelsen & Co. Nógvir tingmenn vísu á sína ónøgd við, at tað almenna skal læna pengar til at bjarga bankunum við - uttan at nakrar treytir verða settar somu bankum. Eisini samgongumenn komu við hesum sjónarmiðinum.

MEGINPARTURIN av tjakinum snúði seg tó um saneringina og varð tað kanska serliga fólkaflaksmenn, ið herjaði á her. Fólkaflaksmenn fóru jú úr landsstýrinum upp á júst henda spurningin og hava teir eisini gjørt saneringina til sitt høvudmál. Hvat við enn halda um umrøddu sanering, so tykist tað ikki sœrt øvugt og marghættligt, tá fólkaflaksmenn ganga so nógvi móti hesi ætlan, sum teir kalla monopol. Tí hvørjir aðrir enn fólkaflaksmenn hava nú í eina fjórðings öld vart "monopolið" hjá Føroya Fiskasølu! Tað er rætt, at Fiskasølan hevur ikki lógarfest monopol, men øll vita vit, at hetta felag hevur verið so mikið sterkt og stórt, at tað í praksis hevur virkað sum monopol. Vit minnst øll, hvussu stavnamaður og aðrir fólkaflaksmenn hava kveistrað allan sunnan kritikk móti

Fiskasølumonopolinum av til viks og skýrt henda socialistiskan og kommunistiskan niðurbrotungarpolitikk! Øll vita vit, at Føroya Fiskasøla hevur virkað sum eitt monopol - sum eitt sœlufelag og eitt framleiðslufelag, ið ikki taldi nakra avbjóðing, ikki taldi nakrar aðrar meiningar, ikki taldi nakran annan framleiðslu- og sœlupolitikk - enn bara tann, sum stjóri tess stakk út í kortið.

ORSØKIN til at vit vilja taka hetta fram er ikki tann, at vit hervið vilja verja saneringsetlanina hjá Mikkelsen fyrri einhvønn prís. Men vit vilja bara vísa á, hvussu ein "forsamling" av nœrum individualistiskum fólkaflaksmönnum aftur og aftur rekur opportunistiskan politik. Tá tað hóskaði inn í teirra politik at útnevna Føroya Fiskasølu eina heilaga kúgv, so varð tað gjørt. Allur kritikkur móti hesi fyrirteku varð bannlýstur og varð skýrður øvund og kommunistisk terrorvirksemi. Nú "nýggja Fiskasølan" hjá Mikkelsen verður veruleiki, er hon bráðliga eitt óhugnaligt monopol, sum fer at forkoma øllum skapanarhugi.

ÁLVARATOS fólkaflaksmenn! Hvussu nógvan skapanarhug og privat initiativ hevur ikki monopolistiski og einræðisligi sølu- og framleiðslupolitikkurin hjá táverandi Føroya Fiskasølu ikki dripið gjøgnum árin! Nú stiga somu menn fram, sum hava vart monopolið hjá Føroya Fiskasølu øll árin og herja á saneringsfelagið og skýra tað monopol. Er tað tí, at fólkaflaksmenn nú ikki neyðturviliga skulu stýra vinnuni! Tá fólkaflaksmenn stýrdu Fiskasøluni var tað í finasta lagi at sita í einum monopoli. Nú teir ikki sleppa at skalta og valta, sum teimum hóvar, er "monopolið" hjá Mikkelsen bráðliga av tí ónda. Soleiðis er

fólkaflakskurin bara. Tá flokkurin hevði buktina og báðar endar yvir bankaverðini var eisini allur kritikkur móti bankunum bannlýstur. Øll, sum so mikið sum loyvdur sær at seta spurnartekin við avgerðir og dispositionir hjá bankaleiðslunum vóru kommunistar, stalinistar og samfelagskæðilg. Nú somu fólkaflaksmenn hava mist ræðið í bankunum eru hesir bankar bráðliga av tí ónda. Sama søgan endurtekur seg. Tá tað lenti seg hjá hesum monnum at verja Fiskasølu og bankar, so vóru hesi heilag og feilfri. Nú hesi eru gloppin teimum av hondum, eru tey av tí ónda.

TAÐ er vissuliga nógvi fyrri at hoyra hesar fólkaflaksmenn í dag ganga so harðliga ímóti einum felag, sum teir siga vera monopol - nú somu menn í meira enn 20 ár hava gingið inn fyrri einum øðrum monopoli, nevniliga framleiðslu- og sœlufelagnum Føroya Fiskasølu.

TÁ hetta er sagt, so skulu vit eisini gera vart við, at hesin okkara kritikkur av fólkaflakspolitikki ikki merkir, at vit taka undir við einum nýggjum monopoli. Snurningurin er bara - í hvussu stóran mun við fœroyingar hava møguleika at siga, hvussu okkara kreditorar skulu bera seg! Her hevur landsstýrið gjørt greitt, at vit eru noydd til at góðtaka krøv, sum kreditorar og danska stjórnin seta, nú vit jú eru bundin at teimum. Men samtundis hava landsstýrisfólkini sagt, at tey eru ikki fyrri einum monopoli. Og hava tey so eisini gjørt vart við hetta yvirfyri dœnum. So skjótt nýggja felagið hevur fingið gongd á aftur vinnuna, so má berast so í bandi, at vinnan aftur fær friari ræsur verður víst á.

NEYVAN er nakar ivi um, at vit sum

skjótaft mugu samtykkja seinastu avtaluna við danir. Her er nevniliga einki annað val. Spurningurin er so, hvussu verður við saneringini. Hvørjar møguleikar hava vit, tá henda avtalan er samtykt, at vera við til at ávirka, hvussu saneringin fer fram og ikki minst, hvat fer at henda aftaná saneringina. Hetta er ein áhugaverður spurningur og verður hann m.a. tikið upp í grein í blaðnum í dag, har javnaðartingmaður sigur sína hugsan um saneringina. Hóast landsstýrisflokkarnir ganga inn fyrri avtaluni við danir og royna at standa saman, so krevur demokratið av okkum øllum, eisini teimum einstøku tingmonnum í samgonguni, at teir ikki gloypa øllum men eru kritiskir og viðgera mál gjølla og seriøst. At teir í orð og tal loyva sær av vera ósamdar við sínar egnu er bert ein styrki - og eitt av aðmálunum við demokratiinum.

OG hvat viðvíkur saneringini og ikki minst tíðini aftaná, so eigur hetta ikki at vera gjørt til eitt partapolitiskt mál, soleiðis sum fólkaflaksmenn nú royna tað. Ja teir rætt og slætt misbrúka hetta málið - skapa ósing og misnøgd - fyri á tann hátt at vinna sær nakrar atkvøður til komandi val. Tverturimóti er endurreisnin av vinnuni ein so stórur og ávarsligur spurningur, at her áttu allir flokkar at lagt flokspolitikk til viks og sakliga tjakast um framtíðina. Men fyrri at fólk ikki skal fáa ta fatan, at tað bara eru fólkaflaksmenn, sum seta spurnartekin við og hugsa um, hvussu tað verður aftaná saneringina, so eiga eisini samgongupolitikarar at vera við í hesum orðaskiftinum. Ikki er tað álitið, at orð og aftur orð tæna eina sak mest. Men tœgn má so ikki valda í einum so stórum máli. Her mugu flest møguligar hugsanir fram.

Kortanei til "Mikkelsen-ætlanina"

Bert vit sjálvi finna loysnir

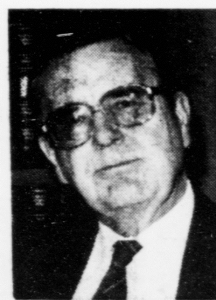
Tað eru bert við sjálvi - um nakar - ið kunnu finna tær loysnir, ið skulu kunna rætta upp kósina aftur. Skal vinnan fóta sær aftur, so má hon sjálv leggja ta kós, ið siglast skal eftir skrivar Tórmóður Dahl, verkfrøðingur í eina viðmerking til orðaskiftið í seinastuni um saneringina av flakavirkjunum.

Hann heldur lítið um sentralistisku ætlanina hjá Richard Mikkelsen. Hann skrivar:

Tveir tankar sló meg eftir sjónvarpssendingina um okkara flakavirkir: 1. Richard Mikkelsen (& co) kann ikki vera rættisaktaður, tá hann heldur seg hava so gjølla innlit í fœroysku fólkasálina og so holla vitan um okkara vinnuliv, at hann trýr at

hann við at trýsta og hotta liggjnum eina midsavningsetlan skal megna at endurreisa fœroyska vinnulivið. Nei, Richard Mikkelsen tað gert tú ikki, sama hvat sum stendur í tinum skúlapensum um fyrirminur við "sentralistyring". Eitt virki er ikki

bert maskinur og peningur - har eru eisini tilvit-skukomin menniskjur. 2. Tekur vinnan seg nú ikki um reiggj - og her meini eg allir skipaðir felagsskapir knýttir at vinnuni - og siga frá so tað dunar í fjøllunum, so eru hesir felagsskapir júst teir vesa-

lingar, ið Richard Mikkelsen heldur teir vera. Skal vinnan fóta sær aftur, má hon sjálv leggja ta kós, ið siglast skal eftir!

Míni ráð?

Setið Oddfríður, Ingeborg, Óla, Bjarta Mohr, Martin Jacobsen, Jákup í Sumba, Eiler Jacobsen, Heri Hjelm, Helgi Fossadal og eini 10-15 onnur vinnulivsfólk, ið hava torað at gjørt vart við seg, ut á Mikines og loyvi teimum ikki heim aftur, fyrr enn breið semja er um mál og mið og hvussu jattaði stuðulin til vinnuna skal nýtast. Treyt: Eingir advokatar, búskaparfrøðingar ella umboð fyrri almennar stovnar mugu luttaka á fundunum - heldur ikki sum skrivarar.

Eg ivist ikki í at fæst ein tilik semja um mál og mið fyrri fœroyska vinnulivið, so verður undirtekin manna millum í øllum landinum nærum 100%. Ta vildi eg fegin sæð tann "Richard Mikkelsen" ella ta donsku stjórn, ið tordi at halda fast um "Mikkelsen-ætlanina".

Eg veit hetta ljóðar ørt, og sjálvandi er Mikines her bert meint "symbolskt", men nú mugu vit brota við vana-

hugsanir, annars endar alt galið - og vanahugsan er just at halda at bert øll stýring verður framd úr einum stað so er sloppið. Royndirnar frá Sovjet og eystureuropeisk londunum áttu hóast alt at hava lært okkum okkurt annað.

Fiskurin kemur aftur. Um 1 1/2 - 2 ár verður stóðan ein heilt onnur, men tað er nú vit sjálvi mugu leggja lunnar undir okkara nýggju framtíð.

«Skalt tú loysa trupulleikar, mást tú hugsa øðrvisi enn tú gjørdi tá trupulleikarnir vórðu skaptir» - segði Albert Einstein. Ikki Mikkelsen, men bert vit sjálvi vita hvat vit hugsaðu, tá vit sáðu fræðini til teir trupulleikar vit heysta í dag. Tí er tað bert vit sjálvi, ið - um nakar - kann finna tær loysnir, ið skulu kunna rætta upp kósina aftur.

Tormóður Dahl

